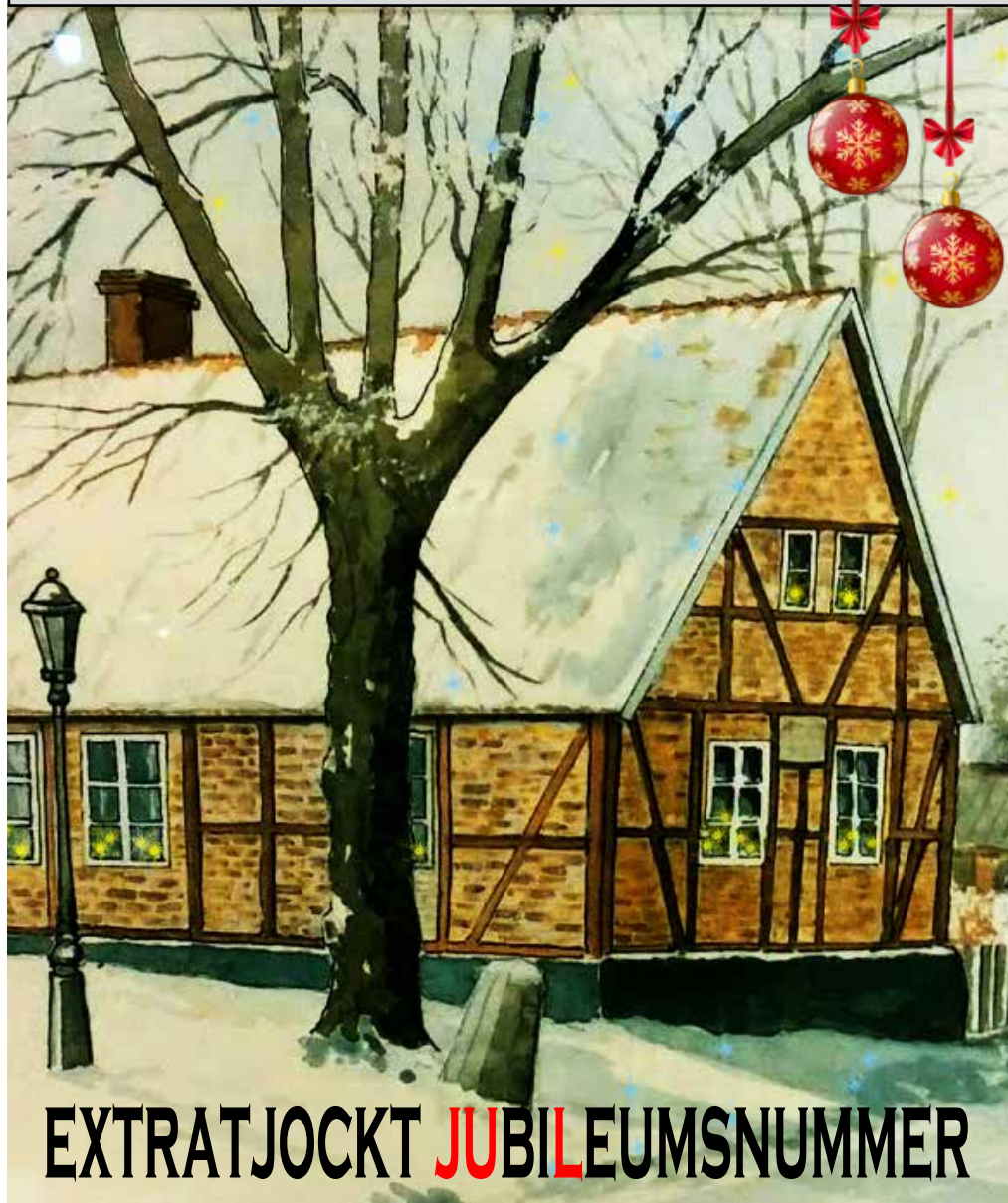

Tranes Bladet

Skåne Tranås

december 2016

nr 4

EXTRATJOCKT **JUBILEUMS**NUMMER

TranesBladet

Ansvarig utgivare:

Lars Olof Glifberg
Tranås Ungdomsförening

Ordförande:

Lars Olof Glifberg

Redaktör:

Gunilla Blomberg
0704-86 85 49
gunilla.blomberg@telia.com

Omslagsbild:

Traneshärdens målning
Stig Johansson

Kontakt

Ordförande:

Lars Olof Glifberg
0709-14 44 92
glifberg.1@tomelilla.nu

Tranesbladet:

c/o Gunilla Blomberg
Rosencrantzgatan 14
273 31 Tomelilla

Medlemsregister:

Anna-Lisa Olsson
0417-202 62
alo.tranes@tele2.se

Vandrarhemmet:

Gerd de la Motte
0417-203 30
info@skanetranas.com

Lars Olof Glifberg

Traningar!

Det är inte utan att en viss trötthet infinner sig nu när höst- och vintermörkret landat över oss. Tranås Ungdomsförening har genomfört väldigt många arrangemang under året, fler än vanligt faktiskt. Skördemarknaden i Svenstorp och nu senast när vi blev Årets Ljusby är ju exempel på saker

som vi inte "brukar" göra. Roligt har det varit och uppskattat likaså och det är ju det som driver oss, eller hur!? Jag vill framföra ett jättestort och varmt TACK till alla som varit med och gjort årets arrangemang både möjliga och lyckade. Vi ska verkligen vara stolta över vår Ungdomsförening som inte bara är landets enda kvarvarande, utan även i allra högsta grad levande. Utan denna drivande kraft hade Skåne Tranås varit en halvsovande by vilken som helst och vi hade säkert inte sett det växande näringsliv och det ökade besöksantal som vi nu gör. -Sträck på er Tranesbor! Det har sagts förr, men vi säger det igen: Skåne Tranås, traditionsbärare med sikte på framtiden! Ja, åsså en sak till:

En riktigt riktigt **God Jul** på er alla!

Torghandel

Plötsligt en lördag dök det upp en torghandlare i byn. Ett spontant stopp på Tranås torg blev det för Sven Olsson från Lillehems Utegrisar. Planen är att han 3-4 gånger om året

ska stanna till i byn när han ändå kör förbi. Mail kommer att skickas ut i förväg till TUF-medlemmar och om man vill så hittar man honom på facebook under Sven Olsson (lillehems utegrisar)

Julmarknad

4 december kl. 12-16

Fler än 20 knallar finns på plats och här hittar man glögg, fisk, bröd, kakor, pastej, grillad korv, rökt korv, sylta, dörrkransar, keramik, lotter, fiskdamm och allt som hör julen till.

-Välkomna!

Tack till våra sponsorer

Ett stort tack till alla sponsorer som hjälpte oss att genomföra inbyggnaden av Österlen Lyser 2016

Rotary

bostadIDA
FASTIGHETSFORMEDLING

RoA Transport HB

Grus, sten, gräv o schakt
Försäljning o transport

0709-81 49 55

Bengt Andersson & Tommy Rosberg

Fr v: Åke Blomberg, Simrishamn, Ann-Christine Enqvist, Helsingborg, Karin Svensson, Simrishamn, Roland Ekström, Tomelilla.

HÄR PÅ MÄKLARGÅRDEN...

...har vi allt sedan starten strävat efter att arbeta på vårt eget sätt.

Värnat vår egen och kundernas frihet, inte varit knuten till någon kedja, haft vår egen profil, odlat en enkel, naturlig inställning till bostadsmarknaden.

Vi har verkat i Skåne under många år, kan mentaliteten och kulturen, känner människorna, vet hur de vill göra sina bostadsaffärer.

Är idag en självklar och respekterad aktör på marknaden.

Ta kontakt med oss, vi berättar gärna om vårt arbetssätt och vad som skiljer oss från de stora mäklarkedjorna.

VÄLKOMMEN TILL OSS

– där service och omtanke är vår profil!

Helsingborg 042-26 06 43, helsingborg@maklargarden.se

Simrishamn 0414-102 40, simrishamn@maklargarden.se

Tomelilla 0417-122 11, tomelilla@maklargarden.se

www.maklargarden.se

Det händer på Norrevång

Den 12 september kom Yankee Car Club till Norrevång och bjöd på cruising till de äldres (och personalens) stora förtjusning. Solen sken och kocken Pero grillade korv. De som inte ville åka med satt på altanen och hade perfekt utsikt över alla de nyputsade bilarna.

Den 5 oktober bjöds det på trerätters middag med vita dukar, servering och vin till maten. Carolina Nilsson på Norrevång hade tagit initiativet till arrangemanget. Det blev provsmakning av recept från kommunens kokbok "Den goda maten från Tomelilla på Österlen". Det blev Rotfruktssoppa à la Christinehof, Österlenbryggarnas köttgryta och därefter Hallon & Chokladtryffel som avslutning. Onsdagsträffen var också med och åt samt lämnade betyg på maten. Köttgrytan blev omtyckt och finns nu med på matsedeln.

Varje vardag samlas man i entrén vid matsalen 11:10 för en ca 20 minuters promenad. Bybor och andra intresserade välkomnas att följa med. Ju fler som kan vara behjälpliga att köra rullstol, ju fler av de äldre kan komma med. - Välkommen!

Från risbygd till borstbygd

Risbygd brukar man benämna det som är emellan skog och plog. Det var etnolog Åke Campbell som i början av 1900-talet delade in Skåne i tre bygder; slättbygden, risbygd och skogsbygd. Risbygden lämpade sig inte till varken skogs- eller jordbruk utan bestod mest av stenig och näringsfattig mark. Man ägnade sig åt skottbruk, det vill säga man avverkadde de få träden ofta och fick på så vis bete

åt djuren, klenvirke för slöjdhantverk, ved, stängsel och armering. Kanske är det riset från dessa stubbskottsängar som gett risbygden sitt namn. I början av 1800-talet var det mycket fattigt i Sverige, särskilt i skogs- och risbygderna. Man började binda kvastar av riset som såldes till gårdar på slätten och i de större byarna. I Onslundatrakten verkade till exempel Sven "Runtenom" som tillverkade och sålde dylika riskvastar. Borst- och kvastbinderiet i just Onslunda har mycket gamla anor, men en av de första lite större företagen var Nils Åkesson 1824-1899 med sina åtta till tio anställda.

Fram till mitten av 1800-talet dominerade skråväsendet handel och hantverk i Sverige. Enligt skråväsendets regler fick inte någon mera omfattande handel bedrivas på landsbygden. Gustav III försökte reformera systemet i slutet av 1700-talet men lyckades bara åstadkomma marginella förändringar. Efterhand blev systemet allt orimligare och ute i Europa krävde man ändring. I Sverige skulle det dröja ända till 1846 innan

skråväsendet avskaffades efter hårda debatter i ståndsriksdagen. Oscar I var väl insatt i förhållandena i Europa och spelade en viktig roll vid utarbetandet av den nya Fabriks- och Hantverksordningen som då kom till. Inte förrän 1864 uppnåddes full näringsfrihet och det hette: "varje till ålder myndig man och kvinna", fick ägna sig åt vilket yrke som helst i stad eller på landsbygd.

Redan före näringsfriheten hade bönderna bedrivit handel vid tingsplatsen, på kyrkbacken eller vid de gamla kultplatserna som t.ex offerkällorna men i huvudsak på marknaderna. Det fanns två grupper av marknader, de fria och de enskilda. Den senare var avsedd för bönder inom ett visst område samt för stadsköpmännen.

De fria marknaderna däremot fick besökas av vem som helst, stadsbo såväl som landsortsbo, även utlänningar hade tillträde. Dessa marknader var livligt besökta med folk från när och fjärran. Här i våra trakter lever ju många av dessa marknade kvar som ett återkommande folknöje.

Mårten Larsson "Borstakongen" 1857-1949 kom till Onslunda tillsammans med sin bror Lars när han var 15 år gammal. Lars var borstbindare och Mårten blev snabbt en mycket framgångsrik försäljare. 1887 sålde Lars fastigheten och fabriken till sin bror och emigrerade till Amerika. Mårten lyckades arbeta upp verksamheten att omfatta ett 25-tal anställda i fabriken samt ett 75-tal hemarbetare runt om i bygden. Namnet "Borstakongen" lär komma sig av att man sålde ryktborstar av yttersta kvalitet till de Kungliga Hovstallarna i Hufvudstaden. Borstfabriken i Onslunda kom att ändra beteckningen "fattig risbygd" till välmående "Borstabygd".

Borstakongens son, Ewe Larsson inredde ett Borstmuseum i Onslunda Hembygdsgård. Borstmuseet invigdes 15/5 1994. Det har senare blivit klassat som Arbetslivsmuseum och är det enda borstmuseet i Norden.

Borstakongen är än idag ett levande företag med maskinell tillverkning såväl som handbindning i butik. Företaget drivs av Börje & Anki Magnusson tillsammans med sonen Mattias.

Källor: Länsstyrelsen, Boken om Onslunda, Bertil Buhrgard, Fredriksdal m.fl.

*Nya borstar separ bäst,
här finns borstar för alla ändamål!
Nu även med café,
nybakat som smakar bäst!*

Välkomna till Sveriges enda borstbutik med egentillverkade borstar. Vi finns på Lantmannavägen i Onslunda.

Här har vi också mer än 1.000 kvm för vinterförvaring av din husvagn/bil m.m. ring **0708-72 17 39**

För öppettider se www.borstteknik.se eller ring 070-604 26 74

Vandrarhemmet Traneshgården

STF Hotell & Vandrarhem

Festsalar & Konferens

Österlen Lyste

foto: YA Mattias Lundvall

Precis lagom till själva invigningen slutade det regna. Ljusträdet på Torget tändes och "Traneshstösen" Marie Rosberg höll ett uppskattat och vackert tal. Vägen ner till Dammen var kantad av ljus och väl där nere rådde en i det närmaste trollsk stämning. Här genomfördes en dans- och trumceremoni ledd av Häxans Hus samt en magisk eldshow av Favilla med Elinor Alfredsson och Linda Nihlén. Friluftsförbundet höll i aktiviteter för barn med bl.a reflexspår. På Traneshgården serverades mat

båda dagarna och "pop-up-restaurangen" var mycket välbesökt. Studio Danza uppträdde inne på Traneshgården p.g.a vädret. Flera av de som Traneshbladet talat med sade

att de uppskattade de lite lågmälda och finstämda arrangemangen som kändes genuina och välkomnande. Att man tänkt på barnen var det också flera som tyckte var mycket positivt. Sammanfattningsvis kan man väl säga:

-Skåne Tranesh har lyckats igen!

Oktoberfest

Årets Oktoberfest blev en trevlig och lyckad tillställning i vanlig ordning. Caspers underhöll, snapsvisor sjöngs och det dansades flitigt.

Vandrarhemmet

Gerd berättar att direkt efter Nyår kommer ett flertal fågelskådar-grupper samt en ny och en nygammal grupp från Danmark.

Wild nature fotoresor som arrangerar naturfotoresor i hela världen har bokart två helgkurser nästa år, vilket är jättespännande! -Paketbokningarna från Daniel Berlin har ökat markant, berättar hon och tillägger att det är jättekul.

Vandrarhemmet Transegården

STF Hotell & Vandrarhem

Festsalar & Konferens

Sport

Boule

Vinnarna i Grupp A + två barnbarn

Boulemästerskapen gick av stapeln en av de varmaste dagarna i slutet av augusti. Glädjande nog var det inte mindre än 12 lag anmälda som kämpade tappert. Årets Tranåsmästare och vinnare i grupp A blev Ingrid o Rune. På andra plats kom Ilse o Ulla för att tätt följas av Elsa o Bosse. I grupp B segrade lag Mia o Johan följda av Elin o Marie och därefter kom Fredrik o Oskar.

Korfotboll

Vinnarna i Grupp B

Tomelillakorpens 16:e säsong bestod av 12 lag och Tranåslaget kom på en hedervärd 3:e plats. -Bra jobbat! Vinnaren av hela Tomelillakorpens skytteliga blev Tranåsspelaren Dennis Borgqvist med 31 mål. Flitigaste spelare i Tranås detta år blev Kim Jakobsson, Dennis Borgqvist och Ola Molin. -Stort grattis till er allihop! Kanske är det dags att bilda Tranås supporterklubb!?

Mona Andersson

Årets flitigaste korpenspelare

Årets målgörare 2016

Tranesbladet fyller fem år

Tiden går fort när man har roligt. Nu i december 2016 har jag haft förmånen att få göra Tranesbladet i fem år!

Första numret utkom i december 2011 och var en del i det Leaderprojekt som startade i oktober samma år. Året efter firade Tranås Ungdomsförening 100 år och det var Blomsterfestår. Vandrарhemmet fyllde 25 år och Skåne

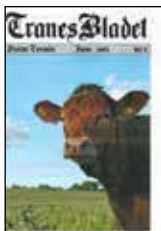
Tranås blev åter egen postort med eget postnummer. 2013 fick föreningen ny hemsida, växtskyltar kom på plats på Vandrарhemmet och bladet uppmärksammade Moje Bjärner. Chokladfabriken fick nya ägare och likaså Madame Blå och Nynäsmacken. 2014

fyllde Tranåskiosken 50 år och i bladet kunde man läsa om gästgivaregårdar och diligenser. Österlens yxkastare kom in under föreningens paraply och tennisbanan restaurerades. Första bröllopet hölls på Scenen och fågelskyltar kom upp

vid dammarna. Den engelske Wallander kom till byn och likaså en mängd rullskidåkare. 2015 firade Tomelilla 150 år tack vare järnvägen som inte kom att dras genom Skåne Tranås.

I bladet kunde man läsa om Tranås gamla kyrka och det stulna kyrksilvret som kommit tillrätta.

Under 2012 och 2013 utkom endast tre nummer men sedan 2014 kommer Tranesbladet ut före Påsk, före Midsommar, före Veteranträffen och slutligen före Julmarknaden.

Under 2016 har även Tranesbladet fått en egen sida på facebook där länkar finns om man vill ladda ner något blad digitalt.

Eftersom bladet fyller fem år nu i december, kommer vi att finnas representerade på årets Julmarknad. Här kan man köpa lösnummer om man inte är medlem i TUF, boende i Skåne Tranås eller bara vill komplettera.

Vi kommer även att sälja lotter där tre kompletta femåringar i för

Tranesbladet unika samlarboxar utgör vinsterna. Kanske kommer det även att finnas Tranesbladets samlarboxar till försäljning.

Hör gärna av er till mig med idéer, bilder och/eller synpunkter på bladet.

*önskar
Tranesbladet &
Gunilla*

Aris Fritidshandel
God Jul

Hyr släp
0709-180072
Skåne-Tranås

Arisabäcksvägen 17
0709-18 00 72

Alltid en massa nytt i butiken!
Släputhyrning, hantverk, gasol, kaminer m.m.

Lördagsöppet kl. 12-15
Ring för andra öppettider!
- Nu kan du betala med Swish!

Kung Ingels härad

”Att Ingelsta härad har sitt namn av kung Ingel, som byggt och till sitt säte haft Ingelsta Gård, lär vara bekant. Hans grav kan ses sydost om gården. Om denne kung Ingel berättas, att han skall ha varit av ett fromt sinnelag, blödig och icke haft någon lust att förvärva sig ett frejdigt namn genom manliga bedrifter, såsom var brukligt på den tiden bland de gamla kämparna. Därför, då han genom sitt sändebud friade till en konungadotter i Västergötland, skall denne konung ha skickat tillbaka till honom en skäppa stenkol för att därmed först härda sitt hjärta i avsikt att sedan genom någon berömlig kamp vinna ära. Om konung Ingel vågat det vet man ej. Dock har han fått kungadottern i Västergötland, som innerligen älskat honom för hans vackra utseendes skull. Detta har högeligen förtretat en annan fylkeskonung i Skåne vid namn Gorm, som också begärt samma jungfru men fått avslag och som därför låtit utmana kung Ingel till envigskamp och föreskrivit en viss dag och plats, där de skulle mötas. Konung Ingel som icke vågade utkämpa den påbudna kampen, har i sitt ställe skickat 7 andra kämpar att möta sin fiende, konung Gorm, vilken också infunnit sig på föreskriven plats och dag helt frimodigt endast i sällskap med sin dräng. Gorm började striden mot de 7, fäktade tappert och vek icke det ringaste, tills han av sin egen dräng, som skall ha varit mutad av de andra, dödligt sårats i sidan med ett svärd. Han drog sig då undan i ett buskage strax intill platsen, där han förband såret med en vidja eller späd kvist och återupptog därefter oförskräckt striden, övervann sina fiender och sin förrädiske tjänare och slog ihjäl dem. Slutstriden stod vid Björnakärr och där deltog även kung Ingel. Båda blev på platsen.”

Relation från omkr. 1729 okänd nådårspredikant

”På Ingelstad ägor och ålfälad norr om gården finns en höjd, därpå är 20 stycken stora, höga stenar i en rundel uppresta. Högen heter Gråmylle, där kung Ingel på Ingelsta och kung Gorm på Smedstorp haft envigskamp och dödat varandra. Där är kung Gorm begravd, men kung Ingel på en liten slät grön plan ett litet stycke från Ingelsta. Där är 20 stenar uppresta och en mitt uti, och heter planen Kong Ingels graf.”

handskrift från 1762 utgiven av Curt Wallin 1981

Ingelstads härad

Sägner om kung Ingel och kung Gorm är sannolikt kryddade av de präster som blivit ålagda att skriva ner sina socknars historia. 1622 befallde Christian IV biskoparna att låta prästerna beskriva socknarnas nuläge men även historiskt. Saxo Grammaticus ca 1150-1220 skrev ner sägner om kung Ingjald och kungen Starkad vilken har väldigt många likheter med denna.

Lite spännande är det i vilket fall. I Riksantikvarieämbetets databaser finns både kung Ingels sten och kung Gorms hög med, den senare betecknas ha megalitgravskaraktär och även namnet Mulahög förekommer. Ingels sten har varit kullfallen och restes enligt uppgift 1910 av f.d. lanthandlare Viktor Larsson.

Det är känt att man på 1700-talet använde byggnadsmaterial från det då förfallna medeltida "Kung Ingels Hus" för nybebyggelse på Ingelstagården och enligt Sven Rosborn ska det finnas en hög med 21 kullfallna stenar på ägor. Kung Ingels sten är en bautasten som står på en åker intill på vägen mot Hannas.

Tranesbladets utsände, som är av nyfiken natur, gav sig ut för att efter RAÄ:s beskrivning leta efter kung Gorms grav. Den ligger lite gömd bakom ett granplantage och man ser därför inte hur högt den ligger förrän man verkligen är där. Här pratar vi inte om vilken ättehöj som helst. 21 stenar i storlek med de på Ales stenar ligger i en ring uppe på högen och mitt i gropen som man tydligt ser på träsnittet från början av 1800-talet står idag en gran. Två stenar är flyttade och i RAÄ:s beskrivning står att rakt över högen går ett traktorspår. Vid en provgrävning någon gång på 60-talet av Berta Stjernqvist 1918-2010, påträffades fundament till de idag liggande stenarna. Nog är det tragiskt och kanske även smått skandalöst att inte sägner och de tillhörande fornminnena vårdats och uppmärksammats bättre (red. anm.)

Kung Ingels kalkon"falukorv"

Kung Gorms grav enl professor N.H Sjöborgs träsnitt 1824

kung Gorms grav "Mulahög"

kung Ingels sten

Idrottshallen blev åter ateljé

Akvarellkurs på Österlen

Välkommen till Österlen!

Kursen ges i Skåne Tranås, ett litet samhälle beläget där det mjukt böljande, öppna landskapet möter lövsjökogen. Här ligger det trivsamma STF Hotell & Vandrarhem Skåne Tranås, strax intill den speglände dammen.

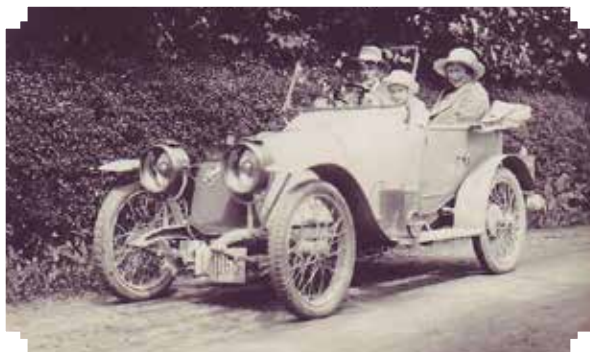

För tolfte året i rad förvandlades idrottshallen till ateljé när Monica Månsson och hennes kursdeltagare "flyttade in" under nästan en vecka i början av september. Årets akvarellkurs bestod av 15 deltagare, samtliga kvinnor. Några har varit med på Monicas kurser tidigare medan andra var med för första gången. Även i år var temat äpplen och landskap. -Det är nåt speciellt med ljuset här på hösten, berättar Monica. Hon berättar lite om de övningar med färg och vattenflöden som man ägnat sig åt och förklarar dagens övning med disposition av bildytan och upprepningar med variation. Hon berättar att de börjar dagen med frukost på Vandrarhemmet och att de sedan arbetar hela dagen fram till ungefär klockan 17. På kvällen äter de middag tillsammans på Vandrarhemmet och sista kvällen brukar det bli lite extra festligt med en tre-rätters avslutningsmiddag. Monica Månsson är en kursledare med lång pedagogisk erfarenhet och med många utställningar bakom sig. Hon är utbildad vid Konstindustriskolan i Göteborg och gått kurser för Arne Isacson m.fl.

Kursåret började redan i april i Hällekis vid Kinnekulle. I juni gavs en akvarellkurs på Visingsö, i augusti hölls en kurs i Lysekil, september på Österlen och slutligen under oktober avslutades årets kurser i Toscana.

Från förr

Bilen på bilden är en tysk Apollo som den 13/1 1922 registrerades på handlaren Carl Arvid Olsson i Skåne Tranås.

Då hade den redan några år på nacken. I mars 1925 försvann den ur Kristianstads läns register.

Skidorten Skåne Tranås

Ännu en gång har byn fyllts av rullskidåkare när träningsläger hölls 22-23 oktober.

Man behöver inte vara elitidrottare eller proffs för att köra rullskidor. Läs om utrustning på ex: www.rullskidor.se

PETERSBORGS GÅRDSBUTIK

Svenskt Mathantverk

Smedstorp | Ystad | Saluhallen Lund

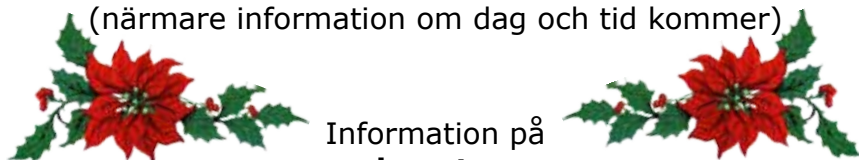
Vi gör Sveriges godaste senap

www.petersborg.se

Närmast stundar:

- 4 december Julmarknad Torget
- 13 december Lucia Tranesgården
- februari medlemsmöte på Tranesgården
(närmare information om dag och tid kommer)
- 5 mars flaggdag Skåne Tranås Självständighetsdagen
- mars Årsmöte Tranesgården
(närmare information om dag och tid kommer)

Information på
www.skanetranas.se
och på anslagstavlan

Både TUF och Tranesbladet finns på fb

*Vi vill gratulera
Katarina Ekberg
som vann en Helgmeny
för två personer.*

INGELSTA KALKON
din lokala matleverantör

Lunch - catering - delikatesser

Gårdsbutiken på Österlen
tel: 0414-285 24
www.ingelstakalkon.se

**Den perfekta julklappen!
Ingelsta Presentkort**

Ladda med valfritt belopp

Vi önskar alla våra kunder en riktigt

God Jul